МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної роботи

Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

КАЛІГРАФІЯ

CALLIGRAPHY

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

тип дисципліни нормативна

мова викладання українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни *«Каліграфія»* скерована на підготовку фахівців усіх галузей знань, усіх спеціальностей

«21» жовтня 2025 р. 22 с.

Розробник: *Білявська Тетяна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової освіти.*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Каліграфія»* розглянуто на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол №2 від «08» жовтня 2025 р.

Завідувач кафедри *Світлана ЯКИМЕНКО*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Каліграфія»* розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського
Протокол №1 від «14» жовтня 2025 р.

Голова *Людмила ХРЯЩЕВСЬКА*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Каліграфія»* погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу *Андрій ЛАБАРТКАВА*

Робочу програму навчальної дисципліни *«Каліграфія»* затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол №3 від «29» жовтня 2025 р.

Голова НМР НУК *Сергій СЛОБОДЯН*

© НУК, 2025
© Білявська Т.М., 2025

ЗМІСТ

Вступ 4
1. Опис навчальної дисципліни 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни 6
3. Передумови для вивчення дисципліни 6
4. Очікувані результати навчання 6
5. Програма навчальної дисципліни 7
6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання 12
7. Форми поточного та підсумкового контролю 13
8. Критерії оцінювання результатів навчання 14
9. Засоби навчання 15
10. Рекомендовані джерела інформації 16

ВСТУП

Програму вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Каліграфія» передбачено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. У програмі висвітлено обсяг навчального матеріалу із зазначеної дисципліни, необхідне навчально-методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Ключові слова: каліграфічне письмо, вимоги, види роботи, методи навчання.

Summary

The study program of the elective course «Calligraphy» is intended for students pursuing a bachelor's degree (first level of higher education). The program covers the amount of educational material in this discipline, the necessary educational and methodological support, components and technology for assessing student achievement.

Key words: calligraphic writing, requirements, types of work, teaching methods.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3">Усі галузі знань</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 5</td><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Електронний адрес РПНД на сайті Університету</td><td rowspan="8">Усі спеціальності</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>IV-й</td><td>IV-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Індивідуальне науково-дослідне завдання
–</td><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 150</td><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>0 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2;

самостійної роботи студента – 4</td><td rowspan="5">Освітній рівень:
перший (баклаврський)</td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>138 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: 0 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: усна</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «*Каліграфія*»: ознайомити студентів з теоретичними питання методики навчання каліграфії; методами навчання каліграфічного письма.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумов для вивчення дисципліни немає.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни не передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання через належність дисципліни до категорії вибіркових.

У процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти матимуть можливість оволодіти такими компетентностями:

1) графічна компетентність – здатність правильно, чітко й естетично передавати рукописні знаки українського алфавіту, дотримуючись норм каліграфічного письма.
2) професійно-педагогічна компетентність – здатність формувати в молодших школярів навички правильного письма, розвивати охайність, уважність та моторику руки;
3) методична компетентність – знання методик навчання каліграфії в початковій школі, уміння добирати вправи та завдання відповідно до вікових особливостей учнів;
4) культурно-мовна компетентність – усвідомлення каліграфії як частини мовної культури, дисципліни, що сприяє вихованню поваги до українського слова.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль І. Основи каліграфії: теорія та практика

Змістовий модуль І. Загальні питання курсу «Каліграфія»

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Каліграфія».

Тема 2. Психолого-педагогічні умови формування графічних навичок. Програмні вимоги

Література: [1], [2], [3], [4].

Змістовий модуль ІІ. Методи та прийоми каліграфічного письма

Тема 3. Методи навчання каліграфії

1. Методи навчання каліграфічного письма: копіювальний, тактовий, аналітикосинтетичний, лінійний, генетичний та метод Карстера.
2. Гігієнічні вимоги до уроків письма. Умови, необхідні для навчання каліграфічного письма.

Тема 4. Прийоми навчання каліграфії

Література: [1], [2], [3], [4], [9].

Змістовий модуль ІІІ. Етапи роботи над каліграфією букв

Тема 5. Перший етап письма

1. Написання основних елементів букв.
2. Перший етап письма. Написання додаткових елементів букв.

Тема 6. Другий етап письма

1. Написання малих і великих букв І групи.
2. Написання малих і великих букв ІІ групи.
3. Написання малих і великих букв ІІІ групи

Література: [1], [2], [3], [4], [9].

Змістовий модуль ІV. Третій етап письма

Тема 7. Уроки письма у післябукварний період (третій етап письма)

1. Удосконалення навичок каліграфічного письма на третьому етапі.
2. Списування, його види та методика проведення.

Тема 8. Удосконалення навичок каліграфічного письма в 2-4 класах

1. Удосконалення навичок каліграфічного письма в 2-4 класах.
2. Методика проведення каліграфічних хвилинок

Література: [5], [7], [8].

Змістовий модуль V. Написання арабських цифр. Особливості навчання письма ліворуких дітей

Тема 9. Норми написання цифр. Методи та прийоми каліграфічного написання цифр.

Тема 10. Особливості навчання письма ліворуких дітей

Література: [1], [2], [3], [4], [9].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр.	лаб	с.р.		лек	пр.	лаб.	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Модуль І. Основи каліграфії: теорія та практика										
Змістовий модуль І. Загальні питання курсу «Каліграфія»										
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Каліграфія»	16	2	2	–	12	14	4		–	10
Тема 2. Психолого-педагогічні умови формування графічних навичок. Програмні вимоги	14	2	2	–	10	6	2	2	–	12
Разом за змістовим модулем 1	**30**	**4**	**4**	**–**	**22**	**30**	**6**	**2**	**–**	**22**
Змістовий модуль ІІ. Методи та прийоми каліграфічного письма										
Тема 3. Методи навчання каліграфії	16	2	2	–	12	16		2	–	14
Тема 4. Прийоми навчання каліграфії	14	2	2	–	10	14			–	14
Разом за змістовим модулем 2	**30**	**4**	**4**	**–**	**22**	**30**	**0**	**2**	**–**	**28**
Змістовий модуль ІІІ. Етапи роботи над каліграфією букв										
Тема 5. Перший етап письма	16	2	2	–	12	14			–	14
Тема 6. Другий етап письма	14	2	2	–	10	16		2	–	14
Разом за змістовим модулем 3	**30**	**4**	**4**	**–**	**22**	**30**	**0**	**2**	**–**	**28**
Змістовий модуль ІV. Третій етап письма										
Тема 7. Уроки письма у післябукварний період (третій етап письма)	16	4	4	–	8	16			–	16
Тема 8. Удоск. навичок каліграф. письма в 2-4 класах	14	4	4	–	6	14			–	14
Разом за змістовим модулем 4	**30**	**8**	**8**	**–**	**14**	**30**	**0**	**0**	**–**	**30**
Змістовий модуль V. Написання арабських цифр. Особливості навчання письма ліворуких дітей										
Тема 9. Методи каліграф. написання цифр	16	6	6	–	4	14			–	14
Тема 10. Особливості навч-ня письма ліворуких дітей	14	4	4	–	6	16			–	16
Разом за змістовим модулем 5	**30**	**10**	**10**	**–**	**10**	**30**	**0**	**0**	**–**	**30**
Разом за курсом	**150**	**30**	**30**	**0**	**90**	**150**	**6**	**6**	**0**	**138**

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і завдання курсу «Каліграфія»	2	
2	Психолого-педагогічні умови формування графічних навичок. Програмні вимоги	2	2
3	Методи навчання каліграфії	2	2
4	Прийоми навчання каліграфії	2	
5	Перший етап письма	2	2
6	Другий етап письма	2	
7	Уроки письма у післябукварний період (третій етап письма)	2	
8	Методика проведення каліграфічних хвилинок	2	
9	Удоск. навичок калігр. письма в 2 класі	2	
10	Удоск. навичок калігр. письма в 3-4 класах	2	
11	Методи каліграф. написання цифр	2	
12	Методи каліграф. написання цифр	2	
13	Методи каліграф. написання цифр	2	
14	Особливості навч-ня письма ліворуких дітей	2	
15	Особливості навч-ня письма ліворуких дітей	2	
	Разом	**30**	**6**

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до семінарських занять – ***2-4 год. / 1 заняття***;
- підготовка до контрольних заходів – ***5-10 год. / 1 захід***
- підготовка проєктних завдань – ***10 год. / 1 контр. роб.***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних занять	30	20
2	Виконання практичних завдань (самостійна робота)	50	100
3	Підготовка до контрольних заходів	10	10
	Разом	90	130

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

1) на лекційних заняттях:
   – лекція;
   – пояснення;
   – дискусія;
   – диспут;
   – демонстрація;
   – відеометод;
2) на практичних заняттях:
   – практичні завдання;
   – фронтальне опитування;
   – вправи

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (практичні заняття);
- самостійні роботи;
- контрольна робота
- стандартизовані тести

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 10 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, практичні завдання, самостійні роботи, контрольна робота й оцінки за іспит.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на семінарських заняттях	**Критерії оцінювання**
10	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
7-9	Відповідь в цілому правильна, повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
5-6	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
2-4	Відповідь частково правильна, є неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0-1	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми за весь курс: (ДФН: 15 занять по 10 балів = ***150 балів****; ЗФН: 2 заняття по 15 балів та 1 зан.- 20 балів =* ***50 балів*** *).*

Самостійна робота	**Критерії оцінювання**
50	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів.
40	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів.
30	Студент виконує роботу з порушенням установленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різнотипних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів.
20	Студент виконує роботу з порушенням установленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки.
10	Студент виконує роботу з методичної допомоги викладача на кожному етапі.
0	Студент не виконує роботи.

	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми за весь курс: (ДФН, ЗФН: 5 робіт по 50 балів = ***250 балів)***

Контрольна робота	**Критерії оцінювання**
ДФН: 50 ЗФН: 81-100	Роботу виконана без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного та практичного характеру. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН: 40 ЗФН:61-80	Роботу представлено з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності. Проте допущено певний відсоток помилок. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН: 30 ЗФН: 41-60	Роботу представлено з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності. Проте допущено певний відсоток помилок. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН: 20 ЗФН: 21-40	Роботу представлено з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності. Проте допущено вагомий відсоток помилок. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН: 10 ЗФН: 1-20	Роботу представлено з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності. Проте допущено переважний відсоток помилок. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
0	Роботу не виконано.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми за весь курс: ***(ДФН: 50 балів, ЗФН: 100 балів)***

Форма контролю	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Практичні заняття	15х10 балів = 150 балів	5 х 10 балів = 50 балів
Самостійна робота	5 робіт х 50 балів = 250 балів	5 робіт х 50 балів = 250 балів
Контрольна робота	1х50 балів = 50 балів	1х100 балів = 100 балів
Залік	50 балів	100 балів
	500 балів	**500 балів**
	(500 балів: 5 змістових модулі = 100 балів)	(500 балів : 5 змістових модулі = 100 балів)
Всього	**100**	**100**

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1				
	Т2			Практ.заняття 1	15
	Т3	Практ.заняття 1	10	Практ.заняття 2	15
	Т4	Практ.заняття 2	10		
	Сам. роб. 1		*50*	*Сам. роб. 1*	*50*
ЗМ 2	Т5			Практ.заняття 3	20
	Т6				
	Т7	Практ.заняття 3	10		
	Т8	Практ. заняття 4	10		
	Сам. роб. 2		*50*	*Сам. роб. 2*	*50*
ЗМ 3	Т9				
	Т10	Практ. заняття 5			
	Т11		10		
	Т12	Практ.заняття 6	10		
	Сам. роб. 3		*50*	*Сам. роб. 3*	*50*
ЗМ 4	Т13	Практ.заняття 7	10		
		Практ.заняття 8	10		
	Т14	Практ.заняття 9	10		
		Практ.заняття 10	10		
	Сам. роб. 4		*50*	*Сам. роб. 4*	*50*
ЗМ 5	Т 15	Практ.заняття 11	10		
		Практ.заняття 12	10		
		Практ.заняття 13	10		
	Т 16	Практ.заняття 14	10		
		Практ.заняття 15	10		
	Сам. роб. 5		*50*	*Сам. роб. 5*	*50*
Контрольна робота			50	Контрольна робота	100
Залік			50	Залік	100
За 5 змістових модулів			500:5=100		500:5=100
Сума			**100**		**100**

9. Засоби навчання

Наочний матеріал у межах лекційних занять: мультимедійні засоби (презентації); відеоматеріали (навчальні фільми, інтерв'ю, виступи тощо).

На практичних заняттях заплановано використовувати бібліотечний фонд Університету та електронні репозитарії.

У процесі виконання завдань самостійної роботи передбачено використання бібліотечного фонду, енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Кирей І. Ф., Трунова В. А. Методика викладання каліграфії в початковій школі: навч. посібник. К. : Вища школа, 1994. 143 с.
2. Кубінський М.В. Курс лекцій з «Основ каліграфії»: Навчальний посібник для викладачів та студентів педучилищ, педінститутів, педуніверситетів. К., 1999. 174 с.
3. Методика навчання української мови: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. М. С. Вашуленка. К. : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
4. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

Допоміжна література

5. Василенко Н.В. Нова українська школа: методичний консиліум. *Управління школою.* 2018. № 7– 9. С. 24– 33.
6. Заїка А.М. Методичні рекомендації до уроків письма у 1 класі. Харків: Ранок, 2004. 48с.
7. Зілінська Н.Т. Каліграфічні хвилинки як форма удосконалення графіяних навичок письма: навч.-метод. посіб. Самбір, 2014. 136 с.
8. Каліграфічні хвилинки на уроках рідної мови. *Бібліотека вчителя початкової школи*. 2005. №12.
9. Коваленко О. Формування в учнів початкових навичок письма. Комплексний підхід. *Початкова освіта*. 2005. Вересень. № 33 (321). С.12.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Електронна бібліотека підручників: http://studentam.kiev.ua/
2. Електронні бібліотеки: http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: http://nbuv.gov.ua/